

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Specvlvm Magnvm Episcoporum, Canonicorum, Sacerdotvm Et aliorum Clericorum omnium tam Secularium quam Religiosorum

Tympe, Matthäus

[Köln], 1614

19. Castitatem amare ac tueri. V. Signum de continentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51447](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51447)

nelius centurio primitiæ gentium, per Angelam
ad audiendum S. Petrum missus. 3. Angelico ma-
gisterio Cano, horarū ordo est constitutus. A^{de} 9. Ioan.
V. Cass. li. 2
de instrum-
tis mona-
ch. c. 4. 7.
narrat in martyrologio trucidatis tempore Dio-
cletiani multis sacerdotib. circa eorum reliquias
auditam cælestem psalmodiā, mane, vesperi, ter-
tia, sexta, & noua, quibus martyres illi Deum lau-
dare consueuerant,

10. Quia populus variis rerum curis & nego-
tiis impeditur decet vt Clerici inter populum &
Deum mediatores, pro populo frequentius orēt
& subsidia necessaria remissionemque peccato ū
à Deo petan, vnde Sacerdotes Osee 4. peccata
populi comedere dicuntur.

Consule de his prolixam meam Orationem
de prisca & nostræ ætatis Ecclesiasticis deque
modo ac via auitam felicitatem ac venerandam
antiquitatis faciem reuocandi: est inter themata
mea oratoria partis 1. thema 18. Lege etiam Pasto-
rale Binsfeldij par. 4. c. 8. 9. 10. 11. 12.

S I G N V M XIX.

*Castitatem corporis amare thesaurumque pu-
dicitie in vasis fictilibus repositum con-
stantissime tueri.*

4. **S.** Ambrosii castitatem probant libri ipsius de
virginitate ad sororem suam Marcellinam
& è mundi remotioribus regionibus atq; ex ipsa
Mauritania multarum virginum aduentus Me-
diolanum vt à S. viro velamine sacro ornarentur.
Diuina enim sapientia libenter vtitur ministris
Lib. 5. Am-
brosii de
virginibus
vocat Ba-
ronius ve-
re aureos
to. 4. anno,
377.

H 3 qui

qui iisdem donis præditi sint, quæ vult confectio
in alios.

2. Continentiam & castitatem vitæ S. Chryso-
membra ipsa pene demortua dum adhuc viueret
horrationesq; perpetuæ ad eas virtutes, assidue
corporis mortificatio, summa vigilantia, quod
esset abstemius, mors deniq; ipsa, quam præcellit
ingens crux & cum cruce germina conuersionis
variorum populorum, indicarunt. Recte idem Chry-
in Matth. hom. 83. *Quo non oportet esse puriorem
fruentem sacrificio? Quo solari radio non splendidiorem
eam manum quæ carnem hanc diuidit? os, quod igne
rituali repletur, lingua, quæ tremendo nimis sanguine
rubescit?*

3. S. Aug. ait S. Ioannem Euangelistam à Christo
plus cæteris amatum quod neque uxorem duxerit,
& ab ineunte pueritia castissimus vixerit. In
Ioan. tract. vlt. prope finem. De cœlibatu Ioannis
quod nunquam nuptias contraxerit.

F. Hieron. 4. Sophronius Hierosolymitanus ait: *Andreas*
contra Io- cœlibem vitam ducens. Præcursoris Domini
uin. li. 1. & cœtus est discipulus.

Ignat. Sp. 5. S. Hieron. ca. 36. & adu. Iou. li. 1. infert ex ve-
ad philad. bis Christi Matt. 19. *qui reliquerit, &c. uxorem, &c.*
ho. de certâ Apostolos omnes ex quo à domino electi ipsi
S. Petri & cuti sunt. Vxoribus relictis, qui coniugati erant
Pauli. carnali copula abstinuisse. Sicque reliquisse ux-
res, vt quod pertinet ad illum actum desierint
esse viri. *Petrus* enim nomine omnium respondit
Ecce nos relinquimus omnia, &c. Idem ad Pammachium
Episc. 50. *Apostoli, inquit, vel virgines vel post nuptias*
continentes: Episcopi, presbyteri Diaconi, aut virgines

eliguntur. aut vidui, aut certe post sacerdotium in aeternum pudici. 6. Epiph. hæc. 29. ait: Iacobum Hieros. Episc. semper virginem permanisse, & nudis pedibus incedere consueuisse. Hinc etiam Iudeis admirationi erat qui ipsi soli sancta sancto-ram intrare permittebant, & plerique postea ob illius necem Hierosolymam euersam putabant. Eufos. lib. 2. c. 23.

7. Ignatius, & Trallianos. Quid Diaconi nisi imitatores Angelicarum virtutum Deo ministrantes ministerium purum & immaculatum vt Sanct. Stephanus S. Iacobo, Timotheus & Linus Paulo. Anacletus & Clemens Petro. Idem Scitbens ad Philadelphos adnumerat Clementem &c. Pont. inter eos qui virgines vsque ad & obitum permanferunt. Sic enim alloquitur virgines: *Fruar vestra sanctimonia, vt Iesu filij Naue, vt Melchisedech, & Elisæi, vt Hieremiæ, & Baptistæ Ioannis, vt dilectissimi illius discipuli, vt Timothei, vt Titi, vt Euodij, vt Clementis, qui in puritate exegerunt hanc vitam.*

8. S. Apostoli Pauli cœlibatum multis probat Cardinal. Baron. Anno Christi 57. inter cetera vtur hoc argumento. cum ipse dicat: *Volo vos sine sollicitudine esse. Qui sine vxore est sollicitus est quæ Domini sunt quo modo placeat Deo: qui autem cum vxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est: quis adeo mente captus existimet eum, qui ad tam ingentem molem agitandâ, nepe Apostolatû Gentiû omniû administrandû*

1. Cor. 7.
Confert
virginitatem conu-
gio.

H 4 dele-

2. *Thim. 2.*

delectus erat, voluisse insolubilib. coniugii vinculis devinciri, ac negotiorum domesticorum curam perstringi, cum ipse etiam Timotheum moneret: *dicat: labora sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus, ut ei placeat: cui se probavit? Declarans quid à cunctis praestandum optet, ait: Volo autem omnes homines esse sicut meipsum. &c.* Quoniam vero hæc subobscuram dei poterant, eadem dilucidius aperiens addidit: *Dico autem non nuptis & viduis, bonum est illis, sic permanserint, sicut & ego, &c.*

1. *Cor. 7.*

9. Anno 1552. obiit *Franciscus Xaverius*, quibus rerum quanta terrarum spatia obierit, quot in locis sit oneratus, quot hominum milibus domesticis sit usus, quotidie cum illis verba faciens & ceteris ceteris, & nihilominus virgo migravit è vita.

Sur. in Ap.

10. Narrat *B. Greg. Turonensis Episcopus* Sacerdotem *Niceram* tantæ puritatis cultorem fuisse, ut vt reformidaret etiam infantium membra in fratribus dis manib. contingere, & si quâdo ratione officio tangere debebat, non nisi veste interiecta attingere gisse.

11. *Sozom.* scribit mirabilem *S. Ammonium* cum socio suo *Theodoro* ad *Lycum fluvium* venisse, & cum navis ad traiciendum abesset, fuisse socio ut longius secederet, ne nudus, erant nimiamnis vadit, conspicui ab eo posset. Eo tempore digressio cum subpudisset & seipsum contrari, ecce divina manu in alteram ripam delatus adeo Deo placebat tantum pudicitij studium.

12. *S. Anselmus* pius Monachus erat, qui mortificandum se animo decreverat à contrariis corporis

corporis proprii manum abstinere, etiam licito, & sedulo seruabat. Dæmon vero inuidens tam sancto proposito. Pondere graui corpus eius afflixit, ut eum proliceret ad illud manu tangendum. Verum ille propositi tenax attingere noluit, S. Anselmus vero certior redditus corpus hominis inspexit, ac deprehendit, non esse nisi imposturam demonis mortificationem illam moleste ferentis.

13. Pieratis amantiss. Prior, ut nihil omnino cum perfidioso mundo contraheret, solitudinē, a terrenisque rebus vacuitatem, adamauit, Antiquusque quinquaginta in Eremo in Aegypto peromestum mansit, quo tempore ex propinquis suis nullum aspectit: Statuerat enim cum cæteros, tum matris nomine feminas euitare. Verum cum sui Episcopi us S. Imperio domum redire cogaretur, ut sororem infulam viduam vetulam valetudineque afflictam, inbrauitatis desiderio tabescentem ipsiusque operae indigentem adiunaret, homo sanctissimus, clausis oculis germanæ, se aspiciendum fertur præbuisse. Cumque illa omnia quorum causa venerat effecisset, retulit se ad solitudinem, id est, perfugium portumque tutissimum, ubi nullis procellis sancti viri iactantur. Ad desertam speluncam: Nec sorori ingratum fuit, ut videns ille cæcus, qui nunquam oculos præsentem germanam peruerat, ad sedem pristinam quietis cœlique plenissimam remigraret.

14. Refert Palladius visum à se Monachum fuisse, cui ne dormienti quidem volapratris vmbra libidinosa vlllo vnquam tempore obrepserit

H 5 rit

*Cass. lib. 8.
trip. c. 1. Pal
lad. Hist. 87*

*Cum ad fo
ros usque
profectus
esset quibus
egrediebatur
soror,
oculis oc
clusis con
sistit.*

Li. de vita rit. Narrat præterea aperte cum diabolo hunc
Sanct. c. vi. eundem pugnavisse pessimumque dæmonem
 impudenter ab hoc petisse, ut vel semel li-
 dinis flagitio consentiret, virginemque
 niun pulcherrimam se daturum promississe.
 terum impius Dæmon mendaciorumque op-
 fex vanissimis verbis, & verberibus pro-
 nihil. Nam Pugil strenuus virilique duricia
 ditus permansit inuictas, eumque nec vel
 inimici perfregit, nec languida voluptas li-
 fecit.

hunc.

15. Si fœda reperet cogitatio, præcordi-
 vel minimam mortiferi ignis scintiliã admo-
 ri intelligeret D. Hilarion, statim vel pugno
 cædebat. Atque hoc modo secum loqueba-
 paleis te, non herbis pascam Aselle, & ne luxu
 ac calcitres, dabo operam. fame, siti oneribus, as-
 re, omnique molestiarum congerie disces te non
 sed iugum patienter tolerare. Nec vero quæ
 ri solebat non effecit qui herbarum succo,
 nisi quarto quoque die sumpto, vitam alere
 potius mortem perferre consueffet. Hanc
 ctu continentiam, extremamque parsimoniam
 non solam habuit, nam rasto humum exercebat
 animoque & mente cum Deo colloqui non
 sinebat. Ita ieiunij, precum, laborisq; armis
 hostiles impetus, tum corporis appetitum
 comprimebat.

*In scalaca-
stiratis.*

16. Narrat Climacus visum à se Monachum
 fuisse qui ne cogitationi fœdæ assentiretur
 ricas frequenter, vbi nares fœtore, oculos
 mundo visu cruciabat, mentiq; infitas turpitudines

rum imagines hæc faciens euellabat. Res Climacum minime lauit, qui socium & aetæ illius vitæ confortem in cloacas ventitantem puridissimoque in loco gentia flectentem, manusq; supplices tendent in loci indignitate & ffensus reprehendit. Sed ex postulanti Climaco, is qui obiurgabatur, respondit, illuc se venisse, vt loci commoditate adiutus obscœnæ voluptati resisteret, cuius erant impetores graues & metuendi. Præclare quidem, nam à libidine sensum commode auertimus, cum suauitatem respuimus carnisque leuocitima acerbitate & dolore temperamus.

17. Pugnam carnis difficilem confecit S. Benedictus. Nam cum foemina quam aliquando videbat, species animo obiecta esset, seque magis ac magis furioso igne inflammari sentiret, nudasse corpus dicitur, illudque in vepribus ac spinis non longe positis voluisse: dolore sedata libido est sanguinisque è cruentato corpore manantis fluctu, voluptatis incendium extinxit. Tanta ex eo tempore consequuta tranquillitas est, vt nulla amplius cogitatio turpis sacro Dei militi iniecta esse dicatur. Nam qui fortiter dimicant hostis audaciam comprimunt, redduntq; ad nocendum tardiores.

18. Cûs. *Franciscus* molliri animû cogitatione uapidas iuadente vidisset præclaro cõsilio tela refregit inimici. Etenim ad niuem quæ multa erat, accessit pilasque septem nudus ex gelidissima illa massa coi fecit, quas etiam amplexu fouens hoc modo loquebatur: *Francisce omnium maxima tua est uxor, & adsunt duo filij toridemq; filia, seruus & ancilla*

m.

S. Greg. li. 3
dial. c. 2.

S. Bonan.

magnam te alere familiam oportet, da operam, et
 etus & vestitus domesticis tuis suppetat. Conficiam
 vestes quamprimum, ne prae gelu & frigore liberum
 genuisti, quique tibi seruiunt famuli moriantur.
 Quod curarum multiplicium te moles non tam
 quam prouisa deterret, Deum sequere, cui
 secundant omni corporis & animi modestia
 tur.

Hæc Christi signifer Franciscus cum egi-
 verbaque huiusmodi protulisset, euerforem
 ducitæ Sathanam conuicit, elinguemque
 didit tergiuersantemque catnem edomuit. C
 stique iugum pati coegit. Nec solum Franc
 bella fortiter conficere solebat, verum etiam
 ci consulere, quæ nihil esset insidiarum hab
 fertur enim dixisse comiti aliquando nullam
 de facie cognitam esse mulierem.

*Ioan. Garz.
 in vita
 D. Th.*

19. D. Thomas, cum fratres ad labefactam
 ipsius constantiam mulierculam immisit
 nullaque ad propulsandum hostem arma
 terent, tionem ex foco sumpsit, quo in
 tem castitati sceminam egregie profligauit.
 enim permittunt vim vi repellere, ignemque
 superare.

*A Germa-
 no & curpis
 amor &
 timor est
 victus.*

20. Cum Germanus (& moribus pulcher-
 cie.) S. Dominici institutum complecti statu-
 meretricem ab improbissimo præceptore,
 ligationis consilia molesta erant ei immittam
 iniectam sancte fortiterque reiecit, ne faripe
 etoris animam immutauit, & in eandem
 liam regulamq; pertraxit.

21. P. Io. Bonifacius in instit. Christiani

lib. 1. qui agit de Castitate, refert de quodā Theologo D. quod iam Senex, & cum non procul abesset à morte de se narrare solitus sit, libidinis se ex parte esse, nilque neque amatorium, neque turpe sibi vnquam placuisse, idem octogenarius tunc cum negotio poscente ad foeminam quandam aduisset, nec eam toto colloquij tempore esset miratus, quæ fuit ex eo mulier, cur se nõ aspiceret? *Mulier es*, inquit. Egregia sane vox, inquit, *P. Bonifac.* quæ virum hunc non minus ornauit, quam præclara librorum volumina, quæ scripsit.

22. *Amon* Ægyptius Abbas à parentibus accipere uxorem coactus Virgini vt Virginitatem seruaret persuasit, diuisis ergo lectulis vsi, sed tamen eodem contubernio, cum iam 18. Annos corpore ac mente integri vna peregissent ipse ad solitudinem Nitriæ se contulit, &c.

Pallad. hist. 2.

23. *Amator* Antisiodorensis Episcopus parentum suorum voluntati cedens, inuitus puellam in genere & forma insignem, in matrimonium duxerat. Sed eam suadendo induxit, vt secum castitatem profiteretur. Sulcepto vtrinque voto, angelorum Domini viderunt, & virginis coronas de manu eius acceperunt, mox illa virginum monasterium ingreditur, ipse Clericus efficitur, & postquam Episcopus.

24. *Vando* Pipini Gallorum Regis nepos, à Dagoberto regni successore compulsus est ducere uxorem, sed is etiam nuptæ persuasit, vt sacrum virginum Collegium iniret, ipse monachorum,

rum, Abbatisque functus est officio, & miracula nobilitatis.

*Greg. lib. 4.
dist. c. 11.*

25. *Vrsinus*, Presbyter ordinatus, ita ab uxore quam antea duxerat, alienus fuit, ut ex nulla causa ipsam ad se propius accedere passus sit. Post nos 40. in tali continentia transactos, dum illam nimiam ageret, & cessante nouissimi singulorum helitu decessisse putaretur, ipsa ad mortuam aure an adhuc spiraret, explorare coepit.

Mira res: persensit mulieris tactu, qui seipsum iam non sentiebat, tum quidquid vitalitatis mortuo pene corpore residuum erat, totum in se colligit, prorupitque in vocem dicens. *Recedente illa apparuerunt Petrus & Paulus Apostoli*, quos ipso vidente, caeteri videre non poterant, & dum ab eis (ut aiebat) inuitarent, venire respondisset, expirauit.

*Pramia ca
storu Cler.*

26. *Anianus Alexandrinus* Episc. Marci Evangelistae successor & discipulus, mulierem quae intuitus, mortem sensit intrare per fenestram scandalizantem oculu eruit, & a se proiecit. Haec solebat corpus in gelidis mersare aquis, diaque & vigiliis fatigare, ut aestuantem in cordis libidinem exstingueret. Hinc montem citur transtulisse.

*V. in Triu-
pho virt.*

27. *Hadrianus VI.* Pontifex erat Christiani ueritate adeo uerecundus, ut nihil nisi sobria & pudicum vel ioculariter auribus admittere. Certe in omnibus Clericis requiritur Antiqua castitas. Hinc antequam discipuli Christiani sacerdotes consecrarentur, pronuntiati sunt

*Iouin. in
Had. VI.*

di, dicens
hacamp
ris legis
homo qu
secrara
no, in qu
Adhac
lam gest
tant, pra
Sic & Sa
Scriptur
tatur. Q
dor oste
nitorem
anima &
soluitur
mus. Ta
est, quia
fallitur,
lamur.
Præ
incipie
to casti
dent. E
ordinis
ab Apo
ordinar
rum ser
Religio
nem, q
tuam ce
caltem i

di dicente domino: *Et vos mundi estis, & tamē ad-*
huc amplius mundati sunt & pedibus loti. Vete-
 ris legis Sacerdotibus dicitur (Leu. 22. v. 3.) *Omnis*
homo qui accefferit de stirpe vestra ad ea, quæ cō-
 sacra sunt, & quæ obtulerunt filiis Israel Domi-
 no, in quo est immūditia peribit coram Domino
 Adhæc candida vestis quam non occulte, sed pa-
 lam gestant Clerici, & suis aliorumq; oculis ostē-
 tant, præ se fert, & contestatur ipsorum castitatē.

Sic & Samuelē iuncta succinctum veste describit
 scriptura. Quod S. Greg. Morali sensu sic interpre-

tor ostenditur? Quo Ephod accingimur cum ad
 nitorem pudicitiae omni ex parte retinemur. Cū
 animæ & carnis nulla pars à districtionis lege ab-

solvitur, per quam ad luxuriæ caliginem de flua-

mus. Talis itaque minister in conspectu Domini
 est, quia de omnipotentis Dei sperata visione non
 fallitur, cui cum tanto accinctionis nitore famu-

Præterea omnes Clerici in ordinibus sacris
 suscipiendis, sancto & solemni & perpetuo vo-

to castitatem & perpetuam continentiam spon-

dent. Est enim votum solenne, quod fit vel sacri

ordinis susceptione, vel professione approbatæ
 ab Apostolica sede Religionis. Quamvis autem

ordinandi ad sacros ordines expressis verbis vo-

tum servandæ continentiae non præstent, sicut

Religiosi, per factorum tamen ordinū susceptio-

nem, quibus ius Ecclesiasticum annexit perpe-

tuum continentiae legem, hoc ipso facto & opere

saltem implicite profitentur, maxime cū ab Epi-

scopis

Io. 13. v. 20.
Sacerd. m. 11
nus, nimis
eximiam
postulat
munditiā.
Vmbra ob-
scura indi-
citur can-
dor.

1. Reg. 2.
2. in lib.
Reg. c. 3.

C. quod an-
tem de vo-
to in 6.

scopis ante sacri ordinis collationem moneantur
& requirantur, vt si coniugari sint, aut alicui
matrimonio contrahendo, fidem dederint, &
deinceps continenter & caste viuere nolint, dila-
tant, si non, procumbant, & genua flectant ad or-
dinem sacrum suscipiendum. Neque vt ita fiat
tioni & æquitati repugnat, hoc est, vt pari com-
nencia cum Presbyteris Diaconi & hypodiaconi-
eorum ministri obstringantur, quia de omnibus

Vsa. 52. 11.

Ep. 48. c. 0.

in iud. 32.

his dictum est: *Mundamini, qui fertis vasa Domini.* Vnde S. Leo Pont. ad Anastasium Episcopum scribens: *Omnia, inquit, Sacerdotum tam ex-
lense est electio, vt hæc que in aliis Ecclesia membris
cant culpa, in illis tamen habeantur illicita. Cum
extra clericorum ordinem constitutis nuptiarum
tari & procreationi filiorum studere sit liberum, ad
hibendam tamen perfectam continentiam puritatem
subdiaconis quidem carnale connubium conceditur
etiam qui habent, sint tanquam non habentes, &
non habent permaneant singulares & in nuptiis.
in hoc ordine qui quartus exstat à capite dignum
studiri, quanto magis in 1. vel 2. tertioque seruandum
ne aut Leuitico, aut Presbyterali honore aut Episcopali
excellencia quisquam idoneus existimatur, qui
luprate luxuria necdum refranasse deregitur.*

In cap. 44.

Ezech.

Rumpentes hoc votum sacrilegium committunt. Hinc S. Hieron. *Melius est non promittere
promissa non facere.* Anna obtulit Samuellem, Chryso-
in æterna sanctificatione permansit, & Maria
obtulit Samson filium, sed sanctificationem
pillorum eius Dalila libido turpauit, denique
minus recessit ab eo, & cæcitate damnatus est.

Magna profecto seruandæ continentiæ necessitas est in eo qui se omnipotenti Deo obligauit qui se ipsam eius maiestati suis labijs consecrauit, eiusque promissi innumerabilem illam cœli militiam testem aduocauit, in quot suæ tunc spõsionis testes habuit totidem deinde si fefellerit, in iudicio aduersarios, & accusatores sit habiturus.

Nemo dicat, exuperat meas vires hæc virtus, cum nemo eum promittere coegerit quod vires ipsius superabat. Cur tam promptus ad promittendum, tam imbecillus ad exequendum? aptissime homini tunc inconstanti quadrat illa B. Petri in Ananiam obiurgatio, de agri pretio fraudato: *Nonne manens tibi manebat, & venundatum in Act. 1.*

Quæ erat potestate? *Non es mentius hominibus sed Deo.*

Cui peccati magnitudo ex supplicij magnitudine apparuit: Etenim & ille & vxor vtra Petri voce tanquam fulmine icti subita morte perierunt, & factus est, ait Scriptura, *timor magnus in vniuersa Ecclesia, & in omnes qui audierunt.* Idem valet in Clericos, quibus integrum & liberum erat vouere & non vouere, postquam autem vouerint seq; Deo obligarint tum si datam fidem fregerint, non hominibus mentiuntur sed Deo, idque in suum caput, & in suam perniciem. Neque rei difficultas, verum propria ignauia & negligentia castitati ipsorum aduersatur. Recte enim ac vere Chrysostomas: *Non oportet, inquit, dicere, non possum continere & accusare conditorem nostrum. Si enim nos condidit, vt abstinere non possimus, accusandus est, quod in beat esse castos, certe omnes voluerint, omnes poterunt. Ideo & Paulus ait: volo vos omnes esse* *1. Cor. 7.*

I

esse

esse sicut me ipsum. Pergit deinde Chrysof. ostendere in omnibus rebus & in omnibus artibus non sufficere solam voluntatem, sed necessarium esse studium & applicationem ad opus, ut in agris colendis, in honoribus adipiscendis, deinde in omnibus non satis esse desiderium sed oportere rem aggređi & constanter exequi. Quod idem de tuenda castitate dicendum ait, non tantum rem adeo grauem ut sit supra vires, sed tamen quid applicationis & curæ ac studij diligentia requirere, atqui multi (ait p. Platus de officiis Card. cap. 14.) sic viuunt quasi hoc ipsum opus de industria ut dæmonem aduersus se ipsum comburent, carnem incendant aduersus castitatem, omnes commoditates, omnem molliam, omnia corporis blandimenta sectantur, ita refrenant omnem austeritatem. Quare nihil mirum debet si his difficilis omnis pudicitia videatur, si riginem audient veterem doctorem, & huiusmodi virtutis amatorem acerrimum: Nescitis quid sit in eum solum nutriatis, & ipsam frequenti mollium & deliciarum luxu foueatis, insolescet necessarius spiritus & fortior illo efficietur. Quod si fiat, obediens eum in suam ditionem redactum suis cogit ac vitis obedire. Nutrimenta igitur spiritus sunt lectio, orationes, assidue sermo doctrina. His aliter conualescit, his victor efficitur, Quod quia non nolite conqueri de infirmitate carnis, nolite dicere aduersus spiritum tuum armas & potentem facite eam caribus satias, vino nimio inundas, omni palpas & ad illecebras nutris. Hæc Orig.

hom. 9. in
Leu.

DE CASTITATE CLERIC. 131

Apostolus ait nos thesaurum hunc habere in *2. Cor. 4.*
 vasis fictilibus, id est, infirmis & maxime
 fragilibus, quæ ad omnem incursum rumpi to-
 lent. Ex quo sequitur vt omnis diligentia & at-
 tentio atque animi præuisio adhibenda sit in ijs
 seruandis, & nisi adhibeatur nemo euadere pos-
 sit naufragium. Magnis, inquit Sanct. Hieronym. *ep. 21. ca. 7.*
inimicorum circumdamur agminibus, hostium plena
sunt omnia, caro fragilis & cinis futura post modicum
pugnat sola cum pluribus. Non querit diabolus homines *ca. 2.*
de off. confideles & eos qui foris sunt & quorum carnes Rex as-
sumat. Esca eius, secundum Abacuc, electa sunt. Iob subuer- *Hier. 29.*
tere cupit, & deuorato Iuda ad cribrandos apostolos ex- *Abac. 7.*
 itiam, *perit potestatem.* Ecce diabolus omni quidem ho-
 ra reterminum conditioni infestus est, multo tamen ma-
 ius exultat gaudio si clericos fæde misereq; præ-
 deat. *capit.* crescit enim peccatum ex eorum dignita-
 te, crescit Dei iniuria, crescit hominū scandalum,
 crescit Ecclesiæ damnum, quibus omnibus im-
 probus ille gaudet mirum in modum ac tryum-
 phat. Declaratū est hoc eo viso, quod S. Greg. nar *2. dial. c. 7.*
 fiat *obiectum* esse cuidā, qui in phano idolorum
 magnam dæmonum cateruam vidit principi suo
 venientium, & actorum rationem reddentium,
 cum multi multos variis hominibus fucos
 factos exponerent, vnum postremo indicasse tē-
 rationem Andreæ Fundano Episcopo iniectam,
 vt domesticæ mulieris amore tactus nutaret.
 Quare Principē illū qui reliquos nihil curauerat
 de Episcopo inhiāter audisse, & quasi de grā-
 di lucro gauisum esse. Ecce quantum risum Cle-
 rici

rici dæmonibus præbent, cum se aut factio aut
 gitatione supplâtari sinunt. P. Platus dicto
 duo alia præsidia proponit: primum est, refre-
 re statim cogitationi subrepenti, quoniam vt
 stes cum ciuitatem aggrediuntur facilius repe-
 possunt: Si vero pedem intulerit, ita omnia
 cupant, ita dominantur vt exturbari neque-
 cupant. Sic etiam in ista præsertim tentatione vsu
 Alterum est perfugere ad orationem eaque
 pem & auxilium à Domino Deo implorare.

ep. 21. c. 2.

vtroque S. Hieron. Statim, ait, vt libido in illi-
 ris sensum, cum blandū voluptatis incendium dulci-

calore perfuderit, erumpamus in vocem. Dominus
 liator mihi, nō timebo quid faciat mihi caro: Nolo

cap. 3. cogitationes crescere, nihil in te Babilonium, nihil
 sionis adolescat. Dum parvus est hostis interfice, ne
 ne Xizania crescant, elidatur in semine. Quia enim

Psal. 136. possibile est in sensum hominis non irruere inuati-
 dullarum calorem, ille laudatur, ille predicatur
 qui vt cœperit cogitare sordida, statim interficitur
 tus & allidit ad petram, petra autem Christus est.

Iuuat præterea, addit P. Platus, vel me-
 Custodia sensuum, Præsertim oculorum, quæ
 si licentia vagandi permittatur, non potest
 quantam vim habeant ad perdendū. Qui de-

Dauidem talem Dei amicū post tot reuelati-
 nes, post incerta & occulta diuinæ sapientie
 nifestata perculit atq; pstrauit nisi vn' conser-
 uatione oculorum, vt omnes tanto exemplo discant
 dignitatem, neque sapientiam, neq; sanctitatem
 satis resistere posse eiusmodi periculis iniqui-
 gnis quas aspectus affert, sensus omnium ac-

3. Reg. 17.

1. Cor. 10.

qui vt cœperit cogitare sordida, statim interficitur
 tus & allidit ad petram, petra autem Christus est.

Iuuat præterea, addit P. Platus, vel me-

Custodia sensuum, Præsertim oculorum, quæ

si licentia vagandi permittatur, non potest

quantam vim habeant ad perdendū. Qui de-

Dauidem talem Dei amicū post tot reuelati-

nes, post incerta & occulta diuinæ sapientie

nifestata perculit atq; pstrauit nisi vn' conser-

uatione oculorum, vt omnes tanto exemplo discant

dignitatem, neque sapientiam, neq; sanctitatem

satis resistere posse eiusmodi periculis iniqui-

gnis quas aspectus affert, sensus omnium ac-

mus. S. Hieron. scribit ad Nepot. clericum: Offi-
 cii tui est non solum oculos castos seruare, sed &
 linguam: nunquam de formis mulierum dispu-
 tes. Quo præcipit nunquam loquendum esse,
 nunquam alios iudicandos de huius vel illius fœ-
 minæ elegantia aut specie.

5. Vltimum aduersus ignita hæc diaboli iacu-
 la adiuuentum est temperantia in victu. Cibus
 enim qui sumitur primum quidem in san-
 guinem & in corporis alimentum vertitur, quod
 si abundantio fuerit quam conseruando corpori
 sufficiat, ex eo quod superest generatur humores
 obseceni, qui sunt animantibus à natura insiti ad
 procreandos. Hi vero humores cum geni- *lib. 6. de lo-*
 fuerint, vt ait Galenus, extimulant animal, *cus aff.*
 & impellunt ad id cuius gratia facti sunt, co-
 que magis pro maiore copia. Quamobrem vere *ep. 15.*
 hoc S. Amb. Cibo, inquit, flamma alitur & deficit,
 quidem scænum, stipula, lignum, oleum, aliaq; eiusmo-
 di alimenta ignis sunt, quibus pascitur. Similiter ergo
 pro corporis cibo alitur aut minuitur, cibo excitatur, *orat. 6. de*
 soluitur: *Luxuria igitur mater libidinis est. S. Chry* *pron.*
ost. Vt nauis, ait, cum plus equo onerata est, necessario
mergitur, nec eam inuare potest maris tranquillitas, nec
scientia gubernatoris, non multitudo nautarum, nõ ap-
paratus copia, non deniq; vlla res alia: Sic qui delicate
& mollior corpus tractant in exicij pelagus demergun-
ter, nec eos doctrina & institutio, non admonitio, non
consilium, non timor futurorum, non pudor presentium
conseruare poterit, ita fluctuantem animam, sed nolen-
tem deprimat, & eo proicit, vnde resurgere difficile est.
 In quas non miseras omnis prosperitatis affluẽ-
 tia,

tia, licentia (ruinæ proxima) lautarum mensuræ & 6. ira e
 rum abundantia, quotidianæ epulæ & mollis & 6. iracundia
 etorum apparatus Clericos, nisi caueant, impediuntur & 6. iracundia
 lere possunt? Extat Card. Borromei ep, ad Hebræos
 dream Battorium Card. Poloniae Regis prope
 quum, in qua cum præter alia testatus esset
 Sanctiss. statu Cardinalium exigi omnino
 moniam, & quidem singularem adiungit: *Quis possit
 nunquam assequeris nisi te carnis maceratione afflicto
 ueris, sensus omnes compresseris, otium ut pestem
 geris. Denique nisi in huius diuini doni pulcherrimam
 conseruationem, quod ille sibi custodiendum dedit
 nem animi ac mentis tua intenderis, mirum est
 quam facile ab iis perdat, qui in eius conseruatione
 nem non inuigilant. Nec aliam ob causam Sanctiss. dicit
 lus Timotheum quem ab infanzia educauerat
 que litteras edocuerat, qui corpore erat imbecillus
 inferno, qui ieiuniis & aqua potu carnis persequam do
 riam fregerat, tum serio monet ut seipsum castissime
 stodiat.*

2. Tim. 5.

in e. 2. ad
Mich.

S. Hieron. Ecclesia Principes, ait, qui deliciis
 fluunt, & inter epulas atque lasciuias pudicitiam
 uare se credunt, propheticus sermo describit quod
 sunt de speciosis domibus, lautisque conuiuuiis, &
 labore, epulis conquisitis, & eiiciendi propter malitiam
 Mat. 22.

gitationes & opera sua. Et si vis scire quo eiiciendi
 Euangelium lege, in tenebras exteriores, ubi erit
 & stridor dentium. Si in Apostolorum loco sumamus
 v. locum de peccati oc-
 casione. solum sermonem eorum imitemur, sed conuersationem
 quoque & abstinentiam complectamur.

Utinam Clerici obseruarent aurea S. Hieronimi
 documenta de hoc argumento tradita ep. 1.

mentis & 6. ita enim alloquitur Ne porianum Clericum: *ad Nepor.*
 Hospitolum tuum aut raro, aut nunquam mulierum
 pedes terant, omnes puellas & virgines Christi aut aqua *v. locum do*
 liter ignora, aut equaliter dilige. Ne sub eodem tecto *commora-*
 mansites, nec in praterita castitate confidas. Nec san- *tione mulia*
 ctior David, nec Sampson fortior, nec Salomone potes *rum cum*
 esse sapientior. Memento semper quod paradisi colonum *clericis.*
 possessione sua mulier eiecit. Aegrotanti tibi quilibet *Gen. 2.*
 sanctus frater assistat, & germana, vel mater, aut pro-
 ba quilibet apud omnes fidei. Quid si huiusmodi
 non fuerint consanguinitatis castimoniam, persona, mul-
 tas anus nutrit Ecclesia, qua & officium prabeant, &
 beneficium accipiant ministrando, vt infirmitas quoq;
 sua fructum habeat eleemosyna. Scio quosdam conua-
 luisse corpore & animo aegrotare coepisse, periculose tibi
 ministrat cuius vultum frequenter attendis. Si propter
 officium Clericatus aut vidua visitatur, aut virgo, nun-
 quam domum solus introeas. Tales habeto socios quoru
 conubernio non infameris. Si lector, si acolitus, si psal-
 tes te sequitur, non ornentur veste, sed moribus, nec ca-
 lamistro crispent comas, sed pudicitiam habitu pollicean-
 tur. Solus cum sola secreto & absque arbitro vel teste
 non sedeas. Si familiaris est aliquid loquendum, ha-
 bet nutricem maiorem domus, virginem viduam, vel
 maritatum: non est tam inhumana vt multum prater
 ea habeat cui se audeat credere. Caueto omnes
 suspiciones, & quicquid probabiliter fingi potest, ne
 fingatur, ante deuita. Crebra munuscula, & sudario-
 la, & fasciolas, & vestes ori applicitas, & oblatos, ac
 degustatos cibos, blandasque ac dulces litterulas san-
 ctus amor non habet. Mel meum, lumen meum,
 meum desiderium, omnes delicias & lepores, &
 I & risk

risu dignas urbanitates & ceteras ineptias amato
in coemedia erubescimus, in seculi hominibus detestamur
quanto magis in monachis & clericis, quorum & sacra
d otium proposito, & propositum ornatur sacerdotio

Vtinam clericis nunquam excideret, Episcopus
pium ordinaturum subdiaconos legem perpetuam
continentiæ huic ordini impositam esse, nec
nemque in hypodiaconorum ordinem coop
dum esse cui vltro hanc legem accipere non
propositum, his verbis admonere & edicere sol
re: Fratres dilectissimi ad sacrum subdiaconatu
ordinem promouendi, iterum atque iterum cogit
siderare debetis attentè, quod omnes hodie vobis
apetitis. Hactenus enim liberi estis, licet quibus
bis pro arbitrio ad sæcularia vota transire. Quæ
si hunc ordinem susceperitis, amplius non liber
bit à proposito resilire, sed Deo, cui seruire regimur
est, perpetuo famulari, & castitatem illo adiun
te seruare oportebit, atque in Ecclesiæ ministerio
semper esse mancipatos. Proinde dum tempore
est cogitate, & si in sancto proposito perseuerare
placet in nomine domini huc accedite. Vtinam
publicam Ecclesiæ Catholice constitutionem
voto perpetuæ contiuentiæ hypodiaconorum
liorum maioribus ordinibus iniciatorum dilig
tissime secum semper expenderint. Nam B. Grego
gorij Pon. Ro. lex est: Nullum facere subdiaconum
presumant Episcopi (Sicilia) nisi qui se videtur
promiserit & quia nullus ad ministerium altaris
cedere debet nisi cuius castitas ante susceptum min
rium fuerit approbata. Et Synodi Toletanae II. ca
cerum: vt quos voluntas parentum clericatus
man

in Pontif.
Rom. at
fili

li. 1. ep. 42.
op. c. nulli
dist. 78.

C. I. C. de
iis. d. 28.

manipulavit, ubi 18. et at is sue complederint annum corā
 totum cleri plebisque conspectu voluntas eorum de expe-
 tendo coniugio ab Episcopo perscruterur, quibus si gra-
 tia castitatis Deo inspirante placuerit, & professionem
 castimoniae suae absque cōiugali necessitate sponderint
 servaturos, hī tāquam appetitores arctissima via leuif-
 sime Domini iugo subdantur, ac primo subdiaconatus
 ministerium habita probatione professionis suae à vigesi-
 mo anno suscipiant. Et concilij I. Aquisgran. (quod *v. locum de*
 Regula Canonice praescribit. Completorio comple- *hom. Cano-*
 to oportet vt Canonici epulis, non potationibus, vanif- *niciis.*
 que reseruiant loquelis, sed his penitus postpositis humi- *ca. 136.*
 liter & honeste dormitorium petant. Et nequaquam
 duo in vno lecto, sed singuli in singulis lectis quiescant. Lu-
 cerna quoque in eodem dormitorio noctis tempore iugi-
 tate ardeat. Nihil deniq; inhonestum aut indecens in dor-
 mitorio geratur ab aliquo, nec quisquam aliquem in-
 diuini quietate presumat, nec ad verba inutilia & otiosa pro-
 inisterum pere cogat.

Certe Dionysius Richelius ait Bestijs decies *in c. 4. Osea*
 seuen millies deteriores (sunt) qui Virginis filium ore *vid. Clich.*
 & manibus tractant, quibus contrectant filias *de vita &*
 Veneris. Idem de vita Cler. art. 14. ait S. Hierony- *mor. sac. c.*
 mas in extremis positum in praesentia corporis *20.*
 Dominici Christum his verbis esse allocutum.
 Vz sumentibus te indigne certe ad sui reatum &
 penam te denuo crucifigunt. Heu quid dicam,
 Domine, quoniam sacerdotes te hodie come-
 dunt in altari, quemadmodum volucrū & pecu-
 dum carnes in mensa, quoniam noctu fruuntur
 mulierum actu turpissimo, & mane te comedūt
 celebrando. Vz vobis sacerdotibus qui eodem
 I 5 ore

ore osculamini filiam Veneris, quo paulo ante
 lumpfistis filium Virginis Mariæ, ô impii Iudei
 osculo filium hominis traditis? &c. idem Dionysius
 ait S. Augustinum in persona Christi dixisse: *Nam
 ô sacerdos me amplius peccando affligere, plus namque
 me ladir, hoc est, amplius displicet mihi vulnus tui peccati,
 quam vulnus lateris mei, magis delinquis qui me
 cælis regnantem fornicando offendis, corpusque meum
 & sanguinem irreuerenter tractas, & plebem meam
 pro cuius salute crucifigi dignatus sum, scandalizasti,
 me in terris ambulanti crucifixerunt.*

Vtinam sibi ob oculos ponerent viginti cano-
 nes pœnitentiales ad clericos pertinentes, quos
 ex sanctis patribus proponit Ioann. Langhorne
 eius lib. 3. Spec. Canon. c. 10. inter quos hi sunt
*Presbyter si fornicationem fecerit, quanquam, ut
 dicuntur Canones Apostolorum, debent deponi
 men, ut docet B. Syluest. si in vitio non perdet
 uerit, si sua sponte confessus adiecit ut resipiscat
 decem annis pœniteat, &c. Si quis sacerdos
 filia spirituali fornicatus fuerit, sciat se graue
 terium commisisse, ab omni officio deponatur
 & peregrinando duodecim annis pœniteat, postea
 ad monasterium vadat ibique cunctis diebus
 suæ Deo seruiat. Si Episcopus fuerit, quindecim
 annos pœniteat, &c. Clerici qui illa incontinen-
 tia quæ contra naturam est deprehensi fuerint
 laborare, deiciantur Clero, vel ad agendam
 nitentiam in monasteria detrudantur, hoc est
 vitium maius est (teste Augustino) quam
 gnoscere matrem.*

*c. Cler. de
 exer. prob.
 subdit.*

Sanct. Paulus à Diaconis requirit pudicitiam

1. ad Tim. 3. vers. 8. *Diaconos, ait pudicos, Græce*
est ἀγνός, quæ vox etiam significat graues & con-
stantes. Et: Diaconi sint vnus vxoris viri, quibus v. 12.
 verbis indicat, si necessitas coegerit aliquando,
 ad diaconatum assumi coniugatos, non esse as-
 sumendos nisi monogamos vti de impudicitia
 minus suspectos. S. Ignatij ad Heronem diaco-
 num monitum est: *Te ipsum castum custodi, vt Chri-*
sti habitaculum, templum Christi es, &c. Sanct. Pau-
 lus 1. ad Tim. 3. vers. 2. & ad Tit. 1. vers. 6. vult
 Episcopum esse vnus vxoris virum, pudicum,
 continentem, filios habentem subditos cum
 omni castitate. Vnius vxoris virum vocat mo-
 nogamum, hoc est, qui neque simul neque suc-
 cessiue vxores duas habuerit, vt exponunt patres
 Tertull. lib. 1. ad vxorem, Epiph. hom. 59. Amb.
 ep. 82. Hieronym. in ep. ad Tit. Aug. de bono
 coniugali c. 18. Chrysostr. ho. 2. in ep. ad Tit. & B.
 Leo ep. 88. ad Afros ait hoc semper seruatum in
 Ecclesia, vt digami ad sacerdotium non admittā-
 tur. Cur autem monogami admitterentur causa
 est quia monogami minus quam digami vel tri-
 gami suspecti sunt de incōtinentia, vt habet Tert-
 ulli. 1. ad vxorem, Epiph. hær. 59. ac Chrys. in loca
 pauli, atq; ideo liberius hortari poterant homi-
 nes ad continentiam, vt tradit Ambr. 1. de off. c. vlt.
 Deinde vult Paulus Episcopum esse continentē,
 intellige ab vxoris amplexib' vt ad Tit. exponit
 S. Hier. si ante Episcopatū vxorē duxerit. Si. n. o-
 mnes cōiugati iuxta doctrinā Apostoli ex cōsēsu
 ad tēpus ab illis abstinere debēt, vt orationi insta-
 re possint, certe Episc. & alij sacri homines quib.
 per-

1. Cor. 7.

Gal. 2.

perpetuo vacandum est orationi, perpetuo enim ab illis continere debet, quemadmodum omnino veneranda docuit antiquitas, & Bellar. demon. li. 1. de cleric. c. 19. Denique ab Episcopo siue coniugato siue non coniugato exigit ut sit pudicus & castus. Etenim sacerdotis animum (inquit S. Chryso. initio libri 6. de sacerdotio) solaribus radiis puriorem esse oportet, ut ne quando Spiritus sanctus desolatam illum relinquat, ut dicitur illi liceat: Vino equidem non amplius ego, vino autem in me Christus. Nam si qui eremum inhabitant & perpetuo portus tranquillitate perfurorant, tanta diligentia dicere & facere omnia adhibent, ut cum puritate sincera quantam humilis captus ferre potest, ad Dei conspectum accedere possint, quantam putas sacerdotem prae se habere debere tum vim, tum potentiam, ut animam ab omni vindice scelerate, ut spiritalem pulchritudinem illam atque incolumem seruet?

SIGNVM XX.

Catechesin docere & promouere.

*v. inter the
mata mea
oratoria
26.*

1. **C**hristus in congregandis animabus comparauit se gallinae qua nullum animal esse fetus suos (ut Aug. ait) magis infirmatur pietate de mittuntur alae plumaeque; hirtae fiunt, rancida vox querula, obliuiscitur ipsa cibi & incredula supra vires animositate pullos tuetur. Hinc S. S. nodus Tridentina in Catechismo ad parochos